

EEN MAN MET EEN MISSIE

Maandag wordt paus Benedictus tachtig, drie dagen later viert hij de tweede verjaardag van zijn pontificaat. Drie Vaticaan-watchers maken, aan de hand van zes stellingen, een balans op.

Van onze redacteur
Dominique Minten

1. Benedictus is opener dan verwacht.

„Die stelling lijkt mij zeker waar”, zegt John Allen, de Vaticaan-correspondent van de *National Catholic Reporter*. „Voor velen komt zijn openheid als verrassend over. Maar wie hem persoonlijk kende toen hij nog gewoon Jozef Ratzinger was, is daar minder verbaasd over. Wie hem persoonlijk sprak, ontmoette een open man die goed kon luisteren. Alleen kreeg de buitenwereld dat aspect van zijn persoonlijkheid niet te zien. Hij was immers de bewaker van de rechte leer. Als paus kan hij die privé-persoonlijkheid veel meer tonen. Natuurlijk gaat hij niet plots de meest liberale standpunten innemen. Hij zal geen vrouwen toelaten tot het priesterambt. Voor dat soort thema's trekt hij duidelijk een lijn in het zand. Maar hij zegt alles op een zeer gematigde toon.”

„Zijn ontmoeting met Hans Küng toont aan dat hij in dialoog wil treden, ook met zijn tegenstanders” zegt *Tertio*-redacteur Jan De Volder. „Voor zijn houding tegenover de islam getuigt van openheid. Met zijn verrassende gebed in de Blauwe Moskee in Istanbul is hij zelfs verder gegaan dan Johannes Paulus II die in Damascus de Omayyade-moskee bezocht. Want voor dat bezoek waren nog christelijke argumenten aan te halen: in de Omayyade-moskee worden ook relieken van Johannes De Doper vereerd. Ook zijn nieuwe Jezus-boek is allesbehalve een leerstellig document, maar zijn persoonlijke visie op de figuur van Jezus.”

2. Benedictus is een kleurloos figuur.

„Hij houdt toch van rode schoenen”, lacht kerkjurist Rik Torfs. „Zeker is dat de belangstelling, zeker in West-Europa, voor de persoon van de paus sterk is verminderd. Waarin zijn we nog geïnteresseerd? Misschien in zijn geopolitieke standpunten en als hij grote vernieuwingen zou doorvoeren. Maar die zitten er niet aan te komen. Het is dus logisch dat de belangstelling afneemt. En al bij al is hij een weinig boeiend figuur. Ik heb zijnencycliek gelezen en het zal wel waar zijn wat hij daarin zegt, maar die tekst is toch vooral interessant voor de *inner crowd*.”

Allen: „Hij slaagt er inderdaad niet in de wereldpers te boeien. Wat is op dit moment het belangrijkste Vaticaanse verhaal? De snelle zaligverklaring van Johannes Paulus. Dat is typerend: zelfs na zijn dood blijft Johannes Paulus Benedic-

Ook in Markt am Inn, het geboortedorp van Benedictus XVI in het zuiden van Duitsland, wordt de dubbele verjaardag van de paus in de verf gezet. Dat gebeurt onder meer met een fototentoonstelling over het leven van de paus. © afp

Kaarsen voor de jarige paus in alle formaten. © rtr

Een mercantiele Duitser slijt het enige echte pausbier. © afp

tus overschaduwen. Toch moet ik er meteen bij zeggen dat Benedictus' wekelijkse audiënties in Rome veel volk trekken.”

De Volder: „Mensen ontmoeten is niet zijn charisma, maar Benedictus is geen kleurloos figuur. Hij is heel authentiek en doet geen enkele toegeving voor de schone schijn. Hij zegt wat hij vindt en hij is een originele stem in het debat over Europa.”

3. Benedictus heeft geen voeling met de westerse mens.

De Volder: „Meer dan Johannes Paulus, die toch vooral een Oost-Europeaan was, heeft Be-

nedictus wel voeling met de westerse mens. Wie zijn boeken leest, voelt dat heel goed. Alleen geeft hij die westerse mens niet altijd gelijk. Integendeel, hij tracht Europa en de westerse cultuur te redden voor het christendom.”

Torfs: „Misschien is dat wel zijn grootste tragiek: hij zou de Europeaan zo graag goed willen begrijpen, maar hij slaagt er niet in. Hij maakt geen onderscheid tussen een 'tolerant'

Westen en een 'totaal relativistisch' Westen. Voor hem is er blijkbaar geen tussenpositie mogelijk, terwijl het misschien net de sterkte van Europa is dat het een tussenpositie inneemt. Europeanen slagen erin een positie in te nemen, maar die tegelijk te relativiseren.”

Allen: „Hij begrijpt de westerling maar al te goed, alleen houdt hij niet van wat hij ziet. Natuurlijk wil hij daar verandering is brengen, maar hij is

gaan en hij deed dat erg spaarzaam. Van Johannes Paulus kun je je zelfs afvragen of hij niet te veel gereisd heeft. Eigenlijk trok hij van de ene show naar de andere. Had hij nog wel de tijd om al die ervaringen te verwerken. Als je echt inhoudelijk wil werken, is het niet slecht om wat meer thuis te zijn.”

Allen: „Het is zeker dat Benedictus niet meer zal reizen. Zijn jaarlijks reisschema ligt vast: hij doet elk jaar drie reizen waarvan twee korte trips en een grotere reis. Dit jaar wordt dat Brazilië, waar hij in mei de algemene vergadering van het Latijns-Amerikaanse episcopaat zal openen.”

5. Benedictus moet een derde Vaticaanse Concilie houden.

Torfs: „Dat moet hij zeker niet doen. Als je ziet wie vandaag de bisschoppen en de kardinalen zijn, dan kun je er zeker van zijn dat zo'n derde Vaticaanse Concilie alleen maar zal leiden tot een terugplooiën op de eigen stellingen. Zij kunnen een nieuw concilie psychologisch en intellectueel niet aan. De kerk verkeert intellectueel in een diepe crisis.”

„Of dat zal verbeteren? Na downs moeten er toch weer ups komen, alleen denk ik niet dat de weg naar boven via de beleidsmensen zal gaan. Maar al bij al ben ik niet pessimistisch over de toekomst van het christendom, ook niet in Europa. Want al zijn we niet langer uitgesproken christelijk of katholiek, dat betekent niet dat we niet-christelijk zijn geworden.”

De Volder: „Benedictus zal geen nieuw concilie houden. Daarvoor vindt hij het te vroeg. Toch denk ik dat het wenselijk is deze eeuw nog een concilie te organiseren, en voor mij mag dat gaan over de rol van de leek in de kerk.”

6. Benedictus moet niet aanblijven tot zijn dood.

Allen: „Toch denk ik dat hij het zal doen.”

Torfs: „Benedictus heeft het aftakelingsproces van Johannes Paulus van heel nabij meegemaakt. Ik denk niet dat hij dat herhaald wil zien. Ook de kerk wil dat niet. Op dit moment maakt Benedictus absoluut nog een vitale indruk, maar mochten zijn krachten flink afnemen, dan sluit ik niet uit dat hij ontslag neemt. Hij is er alleszins de man naar om zo'n beslissing te nemen.”

De Volder: „Je kan je afvragen of het goed is dat een zeer oude man aan het hoofd blijft staan van zo'n belangrijk instituut. Als hij zich omringt met jongere mensen, mag dat geen probleem zijn. Het kan geen kwaad dat de laatste man in zijn lijn, een oude, wijze man is.”

BENEDICTUS KLEURLOOS? HIJ HOUDT TOCH VAN RODE SCHOENEN

realistisch genoeg om in te zien dat hij daar op korte termijn niet in zal slagen. Daarom wil hij op korte termijn de 'overgebleven' christenen sterker maken, zodat die op langere termijn de westerse cultuur kunnen beïnvloeden.”

4. Benedictus moet meer reizen.

Torfs: „Dat is echt niet noodzakelijk om een goede paus te zijn. En voor een man van tachtig is het zeker niet evident om permanent op pad te zijn. Historisch gezien is een reizen-paus ook niet de standaard. Eigenlijk was Paulus VI de eerste paus die op reis begon te